

KOLIKO JE SIGURNA KONTROLA TRŽIŠTA NAFTNIH DERIVATA

Markiranje otporno na prevare

Zašto nanomarker ne može da se falsifikuje? Kakva su iskustva sa pokušajima prevara u Srbiji i svetu? Šta bi se desilo kada bi prevaranti uspeali da ukradu marker

Da bi se na tržište naftnih derivata konačno i dugoročno uveo red, u Srbiji je početkom ove godine pokrenut program markiranja, odnosno obeležavanja goriva specijalnim supstancama zvanim nanomarkeri. Njegov osnovni cilj je da spreči izbegavanje plaćanja akcize i PDV-a, i već u prvim mesecima pokazalo se da je efikasan jer je u budžet stiglo znatno više novca nego ranije. Primenom ovog programa, jasno se uočava svako snabdevanje pumpi sa crnog tržišta, pa je time omogućeno nadležnima da spreče ovu vrstu ilegalne trgovine, što bi i kupcima trebalo da garantuje veću sigurnost.

Do sada nisu zabeležene prevare izvedene „falsifikovanim markerom“ ni u Srbiji ni u drugim zemljama

se uvede red na tržište, ali su prevaranti uvek nekako uspevali da pronađu „rupu“ u sistemu. S druge strane, markiranje je do sada najsvremeniji i najobimniji vid kontrole tržišta pa bi trebalo da je i najefikasniji.

Podsećamo, program markiranja podrazumeva da se sve gorivo koje legalno dolazi na tržište već pri uvozu ili nakon proizvodnje na propisani način obeležava dodavanjem specijalne supstance – nanomarkera. Ako se pri proveru na benzinskim pumpama utvrdi da markera u gorivu nema u propisanoj koncentraciji, to je jasan pokazatelj da je bilo malverzacija.

Prevare sa gorivom se uglavnom svode na to da se umesto benzina ili dizel-goriva prodaje neka druga tečnost, ili da se na benzinskoj pumpi prodaje gorivo koje je nabavljeno na crnom tržištu (tako

Markeri se strogo čuvaju

Preme iskustvima Autentiksa iz preko 20 zemalja, do sada se nije desilo da je sistem markiranja „prevaren“.

– U Srbiji se do sada nismo susreli sa takvim pokušajima. Imali smo neke slučajeve u drugim zemljama, gde vodimo slične programe, a oni su se najčešće odnosili na to da je neko pokušao da ukrade markere. Zbog toga je čuvanje markera od ekstremne važnosti i to je nešto o čemu jako vodimo računa ovde u Srbiji. Osmislili smo jako dobar sigurnosni sistem. To se odnosi i na fizičko obezbeđenje samih markera, ali i na siguran i precizan sistem praćenja kako bismo osigurali da se svake kap markera upotrebljava na pravi način – kaže Kevin Mekena, direktor sektora za naftu i gas u kompaniji Autentiks.

Kevin Mekena,
direktor sektora
za naftu i gas
u kompaniji Autentiks

da se za njega ne plaćaju PDV i akciza). Da bi takva podvala sada mogla uspešno da se izvede, prevarant bi u svoje „lažno“ gorivo morao da doda tačno određenu količinu nanomarkera.

Sastav markera, tj. njegova hemijska formula, **nije poznata** ni onima koji ga u Srbiji koriste

Da li je to moguće, pitali smo članove konzorcijuma koji se bavi markiranjem, to jest, kompanije Nanoinspekt, SGS i Autentiks. Prema onome što smo od stručnjaka saznali, sistem markiranja, iako je u osnovi jednostavan, podrazumeva i vrlo naprednu tehnologiju, koja ga kao i dodatni sigurnosni elementi efikasno štiti od prevara. Ukratko, marker je praktično nemoguće falsifikovati, a čak i kada bi neko to uspeo, ni to mu ne bi omogućilo da neopaženo izvede prevaru. ■ S.P.

Ne pomaže ni krađa

Jedna od glavnih prepreka za prevarante je što marker ne mogu da naprave, ali čak i kada bi ga neko recimo ukrao, to ne bi značilo da može da izvodi malverzacije. Marker, naime, mora vrlo precizno da se doda u gorivo da bi se dobila odgovarajuća koncentracija. Da bi bio siguran da je to ispravno uradio, prevarant bi potom morao da proveru gorivo, a za to mu treba posebna oprema koju pravi samo Autentiks i isporučuje je samo onima koji se zvanično bave markiranjem.

Treba takođe imati u vidu da sistem ne podrazumeva samo davanje markera i provere goriva, nego i strogu proceduru, prateću dokumentaciju i evidenciju upotrebe markera koja se arhivira u centralnom softverskom sistemu. To znači da bi se i ako bi neko „lažirao“ markiranje, kroz proveru „papira“, baze podataka i izveštaja sve brzo otkrilo.

Zašto ne može da se falsifikuje

Sastav nanomarkera je prilagođen gorivu sa određenog tržišta i prati promene goriva. Ako bi falsifikatori nakon ogromnog ulaganja došli do „formule“ markera, ona bi ubrzo bila zastarela

Da bi neko napravio lažni marker, prvo bi morao da zna šta pravi, odnosno kakav je njegov hemijski sastav. Te informacije se drže u strogoj tajnosti i poznate su samo uskom krugu ljudi u kompaniji Autentiks koja pravi marker. Zato bi prvi korak prevaranata morao da bude da analiziraju sastav markera koji je prisutan u gorivu. Do markiranja goriva je naravno vrlo lako doći, na bilo kojoj benzinskoj pumpi, ali marker u njemu je ne samo neprimetan, nego ga je praktično nemoguće otkriti ni bilo kakvim analizama. On naime ima iste sastojke kao i samo gori-

vo, tako da se pri analizi ne bi pojavile nikakve supstance koje bi odstupale od uobičajenog sastava goriva. Tako marker i pri analizi ostaje „nevidljiv“. Dodatni problem je što je koncentracija markera u gorivu vrlo mala – jedan prema milion, što otežava analizu. Praktično, jedini način da se marker otkrije je da onaj ko radi analizu unapred zna šta traži.

Analizom čistog markera bi se moglo doći do njegovog sastava, ali za razliku od goriva, čist marker se strogo čuva, tako da je praktično isključena mogućnost da dođe u ruke prevarantima. Doduše, i kada bi u to-

me uspeali, sam sastav markera ne bi omogućio kriminalcima da prave marker. On se proizvodi takozvanom nanotehnologijom koja podrazumeva da se jedinjenja stvaraju tako što se upravlja pojedinačnim atomima. Za to se koriste postrojenja koja su projektovana tokom više decenija od strane stručnjaka iz različitih oblasti procesne industrije, a čak i kada se nanomarkeri proizvedu, sistemi analize kvaliteta proizvedene supstance su veoma složeni.

Dakle, i kada bi prevaranti dobili gotov „recept“ za marker, to im ne bi omogućilo da ga naprave.

MODERNIZACIJA RAFINERIJE U PANČEVU

Više kvalitetnog goriva

Planski remont i modernizacija pojedinih proizvodnih postrojenja u pančevačkoj rafineriji uspešno su završeni, saopštila je Naftna industrija Srbije. U proteklih mesec dana realizovano je više od 70 projekata, od čega su 33 projekti investicionog održavanja, dok su ostalo nove investicije u proizvodnju. Vrednost radova je 1,9 milijardi dinara. Na tržište Srbije i zemalja u okruže-

nju isporučivaće se više kvalitetnog dizela, benzina i mlaznih goriva koja zadovoljavaju stroge Euro 5 standarde. Sav benzin i dizel koji se u pančevačkoj rafineriji naprave za domaće tržište (kao i legalno uvezeni) obeležavaju se nanomarkerom da bi se sprečilo da trgovci u njih dodaju goriva sa crnog tržišta ili druge tečnosti. ■

SAT Plus - časopis o automobilima i putovanjima

Revija o vozila, automobilima i putovanjima. Broj 354, godiša XVI + 6. 11. 2014. godine. Cena: 110,00 din.

Osnovalac i izdavač: **SAT Media Group**

Preduzeće kampaње: **Mika Alvorado**

Glavni odgovorni urednik: **Mladen Alvorado**

Urednički kolegijum: **Đorđe Ćirić, Jelena Nejcun**

Redakcija: **Goran Kazi, Aleksander Cvetković, Boban Ilić, Nela Čučić, Vladimir Lesković, Igor Marjanović, Uroš Đukić, Esad Blaković**

Koordinator redakcije: **Ornava Čučić**

Sekretar redakcije: **Branka Vojnić**

Marketing: **Irena Miroslavić**

Lektor: **Renata Šmit**

Štampa i distribucija: **Milica Vrančić, Milica Vrančić**

Uredništvo: **Aleksander Barčević**

Tablično uređenje: **Aleksandar Novaković, Vlado Stanković**

Distribucija i prodaja: **Zoran Radonić, Goran Galić**

Fotografiranje: **Ivan Pešković, Vladimir Petrović**

Administracija: **Đorđe Petrović, Tatjana Aljović, Svetlana Đurđević, Marija Petrović**

Štampa: **Novotrafika**

Posrednik: **Revija SAT Plus sadrži materijal objavljen u partnerskoj saradnji sa QUARTZGROUP/OTE, po odobrenju Estimote Domes S.p.A., Rozzano (MI) Italija, vlasnika zaštitne marke Quattroruote.**

Na osnovu odluke AMES, revija SAT Plus je proglašena glasilom za članove AMES Srbije.

Član AMES-a međunarodnog brige

Adresa redakcije: **SAT Plus, 11070 Novi Beograd, Putnikova 118**

Tel: 011 765 13 00

Fax: 011 713 82 19

Email: refleksija@satmediagroup.net

Publikacija je upisana u Registar sredstava javnog informisanja Republike Srbije pod brojem 2843 (za reviju) od 13.09.2004.2000-031 od 11. 02. 2000. godine

IZ SADRŽAJA:

AKTUELNO	8-9
Svetki dan sećanja na žrtve saobraćajnih nezgoda – Akcije za bezbednost širina Srbije	
BMW Motorsport – "M" trenam za "XS" i "X3"	
Kineska razvojna banka – Uticaj na srpsku infrastrukturu	
Fiat automobili Srbije – Proizvodnja svetske klase	
Evropska unija – Obavezan ESP na novim automobilima	
Volvo – Bezbednije za pešake i bicikliste	
Radovi na Koridoru 10 – Završetak Batajske petlje	
Beći Plavi koridor 2014 – Prvi put u Beogradu	
Porsche SGT – Saet u znak Brolza	
Citroen – Novi diler i stari popusti	
Grand motori – Besplatna pregled i poprav na delove i rad	
Nissan – Pripreme za hladno vreme	
Likvidacija Takovo osiguranje – Novac na dugom štapu	
ISTRAŽUJEMO	12-19
Dokle se stiglo sa formiranjem školskih saobraćajnih patrola	
Direktori bez inicijative	
Šta može da se kuji bez čekanja	
250 modela sa kalha	
VOZILI SMO	20-29
Ford Mondeo	
Premijer kao potokaz	
Škoda Fabia	
Ponos Češke Republike	
VELIKI TEST	30-41
BMW 2 Series Active Tourer 218d	
I revolucionaran i tradicionalan	
Citroen C4 Picasso	
Francuski recept za poredički uspeh	
DOBRO JE DA ZNATE	42-57
Osiguranje od auto-odgovornosti u zenskim uslovima	
Letnje pune uključuje polisa	

NOVEMBAR 2014.

P	U	S	Č	P	S	N
27	28	29	30	31	1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Sledeći broj revije SAT Plus izlazi u četvrtak, 20. novembra 2014.

REHABILITACIJA VOZAČA KOJIMA JE ODUZETA DOZVOLA

Traže se dodatni predavači

Ured sve većeg broja vozača kojima je zbog 18 nedelja ili više dužine odzivanja dozvola za vožnju uzeta, Agencija za bezbednost saobraćaja će uskoro organizovati još jedan Seminar posvećen osposobljavanju predavača II kategorije iz više goriva. Prijava se može podneti elektronskim putem preko web-sajta Agencije za bezbednost saobraćaja novotrafika.gov.rs najkasnije do 15. novembra, a pre toga što počne seminar, kandidati se obavezuju na proveru stručnih znanja iz oblasti prometa u bezbednosti saobraćaja i revizije vozila. Oni koji budu zaslužili sertifikat za predavača, vreme ne dobijaju i stalo zaposlenje u Agenciji za bezbednost saobraćaja, već će biti angažovani po potrebi u vreme održavanja seminara usavršavanja nastavnika u vozača kojima su oduzeta dozvola. U prethodne dve godine održano je više od 70 takvih seminara u 15 gradova Srbije. ■

MERCEDES-BENZ G-CODE

Još jedan krossover

Da Mercedes-Benz namena da u budućnosti čin ponovo svojih izdanih krossovera, sportski i novi koncept-stilovi sa nazivom "G kod". Sa dužinom od 4,1 metra, krak je od modela "GLA", pa se može reći da pripada suokupljenim kategorijama. Dugim je nosač, razmak između osi stičući centar u Nemačkoj i Kini. S obzirom na to da je još u prototipu, za paliranje je važan električni klij, uključujući u staju dobje pomoću volana u gotovim delovima. ■

Premijera u Los Angelesu

Na svetu automobila u Los Angelesu, koji će se održati od 21. do 30. novembra, Mazda će predstaviti svoj novi krossover "CX-3". Iz asis automobila, japanski proizvođač je najavio da će, po ugledu na predstavljene modele poput mazde "J", "CX-5", biti sličnima u odnosu na kod dizajna, koji simbolizuje "dubok pokret". Novi krossover dopunjuje sve "akvizit" elemente, počev od lakša konstrukcije karoserije, pa do elektronskih motora. Premijera egzistira tako predstavljena u štampu, pa ne osposobljeni treba očekivati benzince i 1.5 i 2.0. ■

Zakazan

Ekspo-zim

Ovogodišnji jesen zima sportska oprema, turizam i rekreacija "Ekspo-zim" održava se od 21. do 30. novembra u hali 4 Beogradskog sajma. Na njemu će se predstaviti domaći i inostrani proizvođači, uvozni i distributorni zvezde sportske opreme, kao i turistički centri, agencije i krovni izdale zemlje i inostranstva. Bilo organizovanje i prodaja turističkih aranžmana za nogogodišnje i košarke premije, kao i tradicionalna razmena polovne zimске sportske opreme. ■

SAT EMISIJA SAT

DOKAZANO NAJGLEDANIJ!

NEDELJA

RTS 1 15²⁰

RTS 2 23⁰⁰